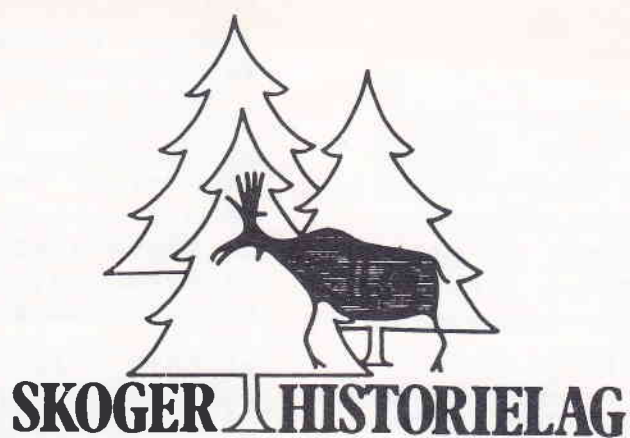

Bjostvindesnytt

Historielagsnytt

STRØMSGODSET KIRKE

Tegnet for SKOGER HISTORIELAG av GEIR HELGEN

KOMMUNESAMMENSLUTNINGEN
DRAMMEN/SKOGER 1.01.1964
HISTORIELAGETS GEOGRAFISKE
VIRKEFELT OG OPPGAVER

Skoger Historielags geografiske virkefelt er den del av Drammen by som inntil 31.12.1963 utgjorde Skoger kommune. Kommunen hadde tidligere benevnelse Skoger herred, og var - inntil 1951 - inndelt i tre sogn: Strømsgodset, Konnerud og Skoger.

Da det nå er gått 25 år siden sammenslutningen med Drammen kommune fant sted, er det forståelig at innflyttere og de unge, som i mellomtiden er kommet til, kan komme i villrede, slik at de knytter Skoger Historielag kun til den del av Drammen kommune som utgjør landbruksområdet Skoger, det tidligere Skoger sogn.

I "Vedtekter for Skoger Historielag", § 2.1.1. avsnitt, er det geografiske virkefelt beskrevet slik:

"Laget har sitt virkeområde i den del av Drammen by som utgjorde Skoger, Konnerud og Strømsgodset sogn i den tidligere Skoger kommune, inntil 31.12.1963.

Laget samarbeider med Tangen og Åskollen Historielag, som har etablert seg og virker i bydelen Tangen/Åskollen, som ikke har sammenfallende grenser med tidligere Skoger kommunes grenser, hva gjelder Tangenområdet".

Skoger Historielag samarbeider også med Drammen Historielag som spesielt tar seg av lokalhistorien i det område som utgjorde Drammen byområde ved kommunesammenslutningen. Sammen deltar de tre historielag i det samarbeidsorgan som står bak utgivelsen av det lokalhistoriske tidskrift "RUNDTOM DRAMMEN". Førsteutgaven ble i november 1988 distribuert til samtlige husstander i Drammen kommune

"RUNDTOM DRAMMEN" vil inneholde interessant lokalhistorie fra de "gamle" kommuners geografiske område i sin helhet, og fra byens naturlige nærområde. Tidsomfanget blir fra eldste tid frem til og med 1950.

Det var to livskraftige og økonomisk sterke kommuner som 1.1.1964

ble sammensluttet - Drammen kommune som et næringsmessig sentrum for industri og handel i Buskerud Fylke - Skoger kommune som en landbruks- og industrikommune tilhørende Vestfold fylke.

Drammen hadde etter hvert fått begrensede arealer til rådighet, ikke minst for boligbebyggelse. Mens Skoger kommune derimot, hadde store arealer til rådighet i Strømsgodset (Gulskogen - Austad - Fjell) og på Konnerud.

Grensen mellom de to kommuner var etter hvert som bebyggelsen på Skogers side av grensen var blitt meget betydelig - noe "kunstig". Arealene på nordsiden av Strømsøåsen ned mot elven hørte også naturlig sammen. Forholdene hadde derfor også ført til et omfattende samarbeide kommunene i mellom gjennom mange år.

Da det må antas at grenselinjen er ukjent for mange, kan denne tilnærmet beskrives slik:

Fra grensen mot Nedre Eiker ved Langum, fulgte den elven ned til Grensegaten ved Øvre Sund, hvor den skar over Sundhauggaten nordøst for Sundhaugen kirke, for deretter å følge Vestfoldbanens spor til Frydenhaug. Derfra gikk grensen i noenlunde rett linje på nedsiden av Fjellgårdene til et punkt nord for Baserud. Derfra i tilnærmet rett linje over Nordbykollen - på nordvestsiden av tidligere Nøsted Bruk og ut i fjorden.

Blant innbyggerne i Skoger kommune var stemningen både for og mot en sammenslutning. Kommunestyret stod imidlertid fast på at skulle sammenslutning skje, måtte det bli

"alt - eller intet", fordi en gjenværende amputert kommune ville ha dårlige livsbetingelser. Det må i ettertid kunne fastslås at den fulle sammenslutning, slik den skjedde, nok var til beste for befolkningen i begge kommuner.

Når det gjelder lokalhistorien for de to tidligere kommuner, er denne for Drammens vedkommende nedskrevet i "Drammen en Norsk Østlandsbys Utviklingshistorie",

som foreløpig er utkommet i 4 bind, og som fører historien frem til 1940. Det 5. bind er under utarbeidelse.

Lokalhistorien for Skoger er utgitt i en bygdebok, "Skogerboken", som utkom i 1931. Boken er for det alt vesentlige en gårds- og slekts-historie, begrenset til bruk med 50 øre skyld og mer, med få unntakelser for Konnerud.

Som det fremgår, er det dårlig balanse mellom de gamle kommuner på historiefeltet, så Skoger nok ligger langt dårligere an. Av denne grunn - ikke minst - er det verdifullt og nødvendig å ha et historielag som spesielt kan ta seg av Skogers gamle historie.

Det er med denne bakgrunn Skoger Historielag i vedtektenes § 1.1. har nedfelt følgende formålsparagraf:

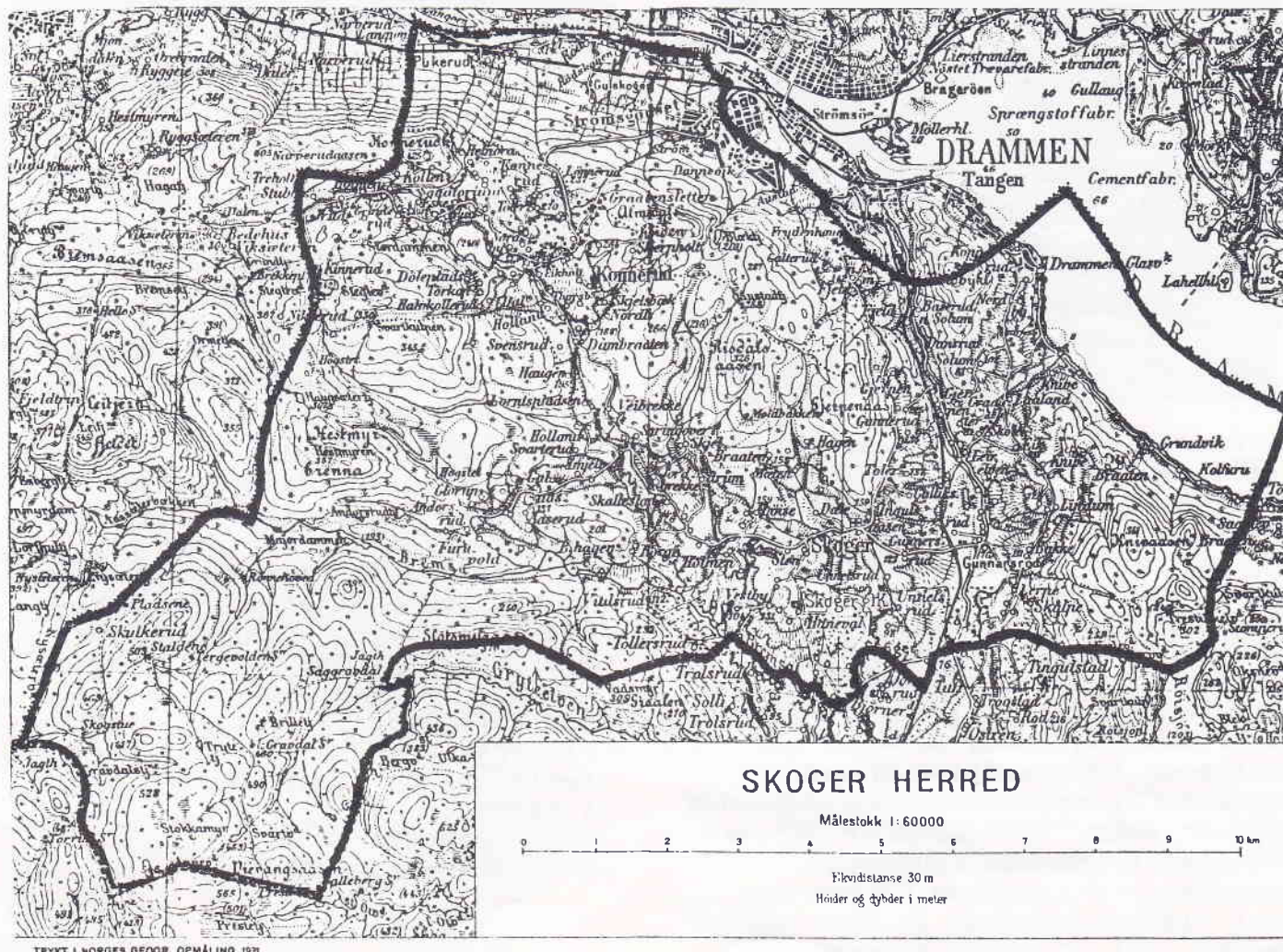
" Skoger Historielag har som formål å verne om kulturminner, samle muntlige og skriftlige tradisjoner om liv og arbeid i eldre tider, og spre kunnskap om fortiden i området. Dette søkes oppnådd bl.a. ved å samle, registrere og restaurere minner av historisk interesse som knytter seg til nærings- og kulturliv, til slekter, gårder og boplasser."

For å kunne make de krevende oppgaver formålsparagrafen legger opp til, er det ønskelig at de av medlemmene som har noe spesielt for Skogers lokalhistorie, melder fra til styret.

Det er mange oppgaver som venter.

Det er sikkert noen innen din bekjentskapskrets som har lokalhistoriske interesser. For laget er det verdifullt om du blant disse kan verve medlemmer.

Odd Marheim

STRØMSGODSET KIRKE

Astri Gudal Gulbrandsen har funnet frem historien om Strømsgodset kirke, dens tilblivelse, og det som er skjedd i løpet av de siste par hundre år.

Fra gammelt av hørte Strømsgodset med til Frogner prestegjeld i Lier, jfr. Liersund.

I 1723 ble Frogner prestegjeld delt i to: Frogner og Bragernes. Under Bragernes pr. gjeld kom Strømsø, Strømsgodset og Konnerud. Åssiden pr. gjeld ble lagt til Frogner. I 1752 ble Skoger eget pr. gjeld, med Tangen som anneks. Ved samme anledning ble Konnerud lagt til Skoger.

Konnerud kapell ble bygget i 1762.

6.3.1843 ble grensene forandret igjen. Stubberud, som tidligere tilhørte Eiker, ble lagt til Konnerud. Strømsgodset ble anneks under Skoger pr. gjeld i Jarlsberg Prosti. Tangen ble anneks under Strømsø. I 1869 ble det igjen grensereguleringer. En stor del av det nåværende Strømsø ble lagt til Drammen, f.eks. hele Grønland, Marienlyst, Nybyen og strøket nedenfor Austad. Strømsgodset menighet mistet nær halvparten av sine innbyggere.

1.8.1938 ble Strømsgodset eget prestegjeld.

17.12.1843, ble som før nevnt den nye kirke for Strømsgodset innviet. Om høytydeligheten skriver "Dr. Adr." følgende:

"Igaar blev den nye Kirke for strømsgodset indviet med Megen Høitidelighed. Først fremtraadte Kapelannen til Waaler, Hr. Thurmman, og holdt en Indtrædelsestale ved Chordøren. Og derefter Hr. Winsnæs som Menighedens Præst. Messen afholdtes derpaa av Hr. Provst Ottesen, hvorpaa Præstene Abel til Tønsberg, Schelven til Stokke, Jacobsen til Semb, Neumann til Hurum og Ingjer til Ramnæs. Oplæste de til indvielsen passende Bibelsteder, hvorefter Hr. Provst Ottesen Prædikede smukt og rørende, og indviiede Kirken saa vel Pladsen hvorpaa de Døde skulde hvile. Til slutning fremtraadte

Hr. Pastor Wille og afholdt Slutningsbønnen ved Chordøren.

Nærværende var ved Høitideligheden desuden Katecheten i Tønsberg, Hr. Dietrichson, og Hr. Abel. (En Broder av Matematikeren), Kapelan i Botne."

Om selve kirken heter det i samme artikkel:

"Den er vakker og simpel med Hensyn til dens Ydre som Indre, og enhver, som ved, at den er opbygget for 2000 Spd., og har seet den som den nu er, vil forbauses over at man har kunnet udrette saa meget med saa Lidet. Vennlig og lys, med smukke Stolestader, en smuk Altertavle, og et par Klokker, der alene haver kostet henved 400 Spd., er Kirken et Gudshuus, som allerede ved sine egne Egenskaber maa trekke Menigheden til sig...

Vi bør ikke undlate at yde Hr. Kaptein Smith offentlig Tak, saa vel fordi han har Skjænket Kirken den Grund, hvorpaa den staar, som fordi han med Iver og Omhu har sørget for dens forskjønnelse."

EN EVENTYRETS FERD GJENNEM
SKOGENE

Aldrig glemmer jeg en vidunderlig skogtur vi hadde i den vakre juni måned 1902 fra Drammen til Eidsfoss. Det var Herman Portaas, Jon Sande, Kristian Hansen, Wilhelm Sjumer og jeg.

Vi hadde pakket våre ryggsekker med de ting som tangerte tørst og hunger (mest tørst). Det var ikke snobbet sportsutstyr som var den første programpost. Nei, vi var sol - stjerne - og månenattstilbedere. - Dette samvær med Herman har vel også fristet Dem til lyriske utgydelser, spør jeg Carl Gustav. - Jo, det er sikkert. Jeg fant et dikt hjemme forleden. En strofe husker jeg i farten:

"Mitt Dikemarksind
er kommen på spring- "

Fortrinnlig.

Men tilbake til turen. Vi gikk op Strømsåsen, og da vi kom til Blektjern, røk vi allerede uklar om veien. Det var for mange meninger. Det så ut som om det skulde være flere veier til Eidsfoss enn til Rom, for vi hadde hver vår, og vi var fem. Vi var et ungt folk på veiløse vidder.

Udmerket. - Og så ?

Tiden er vår egen. Natt og dag, sol og regn spillet ingen rolle. Skjebnens tilfældighet var avgjørende.

Med Wildenveys uttrykk:

"Vi var overflødige nummere i Vår Herres tombola".

Det bar op til Konnerud, op til Aaerudkroken, og inn i eventyrriket til akkompagnemang av Portaas' lyre og Sandes fløite.

DANSEN MED NETTA GRAVDALLEN

Høiere og høiere, lengere og lengere innover, over hauger, snart på stier, snart på avveier. Vi gikk oss vill flere ganger. Og hadde meget bry med Sjumer. Og aldri glemmer jeg da vår håpefulle lyriker stod på en tyristubbe og deklamerte.

Sjumer forstod minst av alle, at den unge mannen på stubben med håret vilt flagrende i vinden, med bare armer og ben, uten vest og tom pengepung, skulde bli den han er idag.

Disse lyriske oplesninger gjentok seg ved hver rast. Vi fisket ved fjellvann og kokte kaffe og koste oss. Vi besøkte Gravdalssetra, Præstetsetra, Bjørgesetra og Gallebergsetra. På Bjørgesetra traff vi den hyggelige og populære seterjente

NETTA GRAVDALLEN

Var det en kjekk jente ?

Ja, dø og pine - hun hadde et teeben, men hun svang sig i dansen, og var like raffinert og kvikk i vendingen. Herman danset en stor Valdres-vals med henne. Vi hadde det bra. Spiste rømme, danset og sang til langt på natt. Ved ny-ingen om natten, la den mystiske tåkedis sig over landskapet, og vi talte om det gamle sagn om Gravdalskongen, som holdt til i disse trakter. Han som kom ridende til Skoger kirke for mange hundre år siden med hele sitt stolte følge. Hestene var

skodd med sølv fra Gravdalskongens egne gruber. Så lyder sagnet. Vå nying blafret litt. Lyste mindre og mindre. Månen og stjernene tindret i natten, vi tilhørte drømmeriket. Gravdalskongen fór som Aasgaardsreien forbi. Deilige dager og netter, sier Carl Gustav Olsen. Han ligner grangivelig E.T.A. Hoffman, som han sitter der i sitt russiske atelier, lenet op til sitt billede av den franske astronom Flammarion, med horgult hår.

Og hvordan gikk det senere ?

- Jo, en dag var Herman vekk.

Han dro til Amerika, og jeg tenkte det vilde bli lenge før jeg så ham igjen.

Herman Wildenvey
1929

Kilde:

Utsnitt fra en artikkel av Olaf Clausen i DT. & BB's julenummer 1929.

Foto utlånt av:

Hanna M. Wildenvey.

Ute fra verden den vide
kaller en sang meg hjem
Hjembygdens bakker blide
Herren velsigne dem.

HW

Geologien:

Norge idag er et resultat av geologiske krefters samarbeide gjennom milliarder av år, og i fjell og jordformasjoner finnes det bruddstykker av landets tilbli-velseshistorie.

Den geologiske historie er nøkkelen til forståelse av landets mineralske råstoffer, jordartfordeling og produksjonsmuligheter for jord- og skogbruk.

Vårt eget geologiske område er endel av det berømte "Oslofeltet" som strekker seg fra Bamle og opp mot Mjøsaområdet og oppsto i tiden for 280 mill.år til 225 mill. år før vår tid.

Det oppsto en rekke større og mindre vulkaner i Oslofjordområdet og opp til Hadeland somendret hele "Oslofeltets" geologiske sammen-setning.

Av større vulkaner kan nevnes: Tofteholmen, Filtvet, Bevøy, Ullernåsen, Brandbukampen m.fl. og av mindre vulkaner nevnes: Drammensmarka (Glitre), Sande, Hillestad og Ramnes.

Fra disse vulkaner strømmet det opp lava som størknet over eldre bergarter og fra dypet trengte smeltemasse opp og størknet til dypbergarter (Eruptiver) som Porfyrer, syenitter og granittiske berarter.

Metallopløsninger som fulgte med smeltemassen ble avsatt i sprekkdannelser i eldre bergarter og eksempler på dette har vi i Konnerudåsen med metaller som: jern, kobber, sølv og bly.

Fra den fjerne fortid har vi hatt flere istider og den siste av disse fra vår nære fortid hadde sin største utbredelse for ca. 27000 år tilbake, og den dekket hele Skandinavia og nordre del av mel-lomeuropa. Isens tykkelse var opptil 3000 m., og den trykket jorden sammen og havene hevet seg til ca. 200 m. høyere enn dagens nivå.

Under issmeltingen gled isbreene mot havet og de overliggende bergarter ble skurt ned og transportert vekk med smeltevannet. Jordoverflat-

en hevet seg og havene trakk seg tilbake. I rester av overliggende bergarter finner en fossiler etter forskjellige havdyr som ble tilbake sammen med slam og leire fra havbunnen. Istiden regnes for å være avsluttet her i Sør-Norge for ca. 9500 år siden.

Den geologiske oppbygging i Skoger er meget innviklet og den faste fjellgrunn er vekslende.

Eldst er de lagdelte bergarter, leirskiffer, kalstein og sandstein ofte med fossiler av forskjellige slag. Disse bergarter dekker det meste av område i den vestre del av Skoger mot Bremsa, og danner fjellgrunnen i store deler av Konnerud.

Porfyrer av forskjellige slag har en begrenset utbredelse i et lite område syd for Bremsa og i åskanten i grensen mot Drammen. Forøvrig består fjellgrunnen av syenitt, porfyrer og granitt.

Granitten er den mest utbrette i kommunen og strekker seg i et stykke opp i Konnerudåsen hvor den blir borte under kalkstein og sandsteinslag. Mot øst strekker den seg utover Kobbervikdalen, over Nordbykollen, videre over Kniveåsen og i området omkring Røysjø mot Tuft. Granitten ble dannet under vulkantiden og går offisielt under navnet Drammensgranitten og er berømt langt utover landets grenser.

Varmeutviklingen fra de frembrytende smeltemassene i forbindelse med vulkanismen har forårsaket en omkrystallisering av leirskiffer, uren kalkstein og sandstein til hornfelter og den rene kalkstein til marmor. Denne omkrystallisering foregår under høyt trykk og sterk varme og kalles metamorfose.

De løse jordlag i Skoger er dels morene avsatt av smeltevann fra istiden og dels leire og slam fra havbunnen. Forvitring av overliggende løse bergarter har også en medvirkning til utbredelse av jordlaget.

Metallopløsninger fra smeltemassene ble avsatt i sprekkdannelser i overliggende bergarter og den nesten 200 år gamle grubevirksomheten i Konnerudåsen vitner om dette.

Skoger hovedsogn er en utpreget leirtrasse på høyder mellom 100 m. til 150 m.o.h. og er bygget opp av sedimenter fra istiden. Området ligger i periferien av nedsynkningen av jordskorpen etter "Sandevulkanen" og åsdragene på alle kanter indikerer dette.

Hele Skoger hovedsogn er et utpreget jordbruksområde med mange prektige bondegårder. Landet hevet seg i takt med ismeltingen og heveingen innvirket på jordartsfordelingen. Vegetasjonen startet ganske umiddelbart, men skogsbildet skiftet med klimasvingningene. Den første vegetasjonen som viste seg i et kjølig og tørt klima var bjerka. Derneft fulgte furu i en varm klimaperiode. Or og Lind kom i neste periode for ca. 600 år tilbake, så kom Eik og Alm og til sist Gran for omkring 2500 år siden i en periode med kjølig og fuktig klima.

Bosetningene er mer usikre, men forskerne mener at den startet i Oslofjord-området allerede for ca. 7000 år siden. Befolkningen ernerte seg da med jakt og fiske. Først for ca. 5000 år tilbake finnes de eldste spor etter jordbruksbefolkning i Norge. Dette var også i Osloområdet og det er grunn til å tro at det ble drevet jordbruk i Skoger på denne tid allerede.

Kilde: Geolog Steinar Skjeseth
Norges Landbruksskole
Skogerboka.

Jens H. Brekke

LITT HISTORIE

Frem til det 18. århundre er det ikke noe som skiller Konnerud ut fra andre små Østlandsbygder. Oldtidsfunn av steinredskaper vitner om en tidlig bosetning. Våpen fra vikingtiden er også funnet. Den bosetning vi kjenner ved navnene Konnerud, Gomperud, Stubberud og andre gårdsnavn som ender på -rud, er fra årene mellom 1100 og 1300, kanskje noe yngre. Konnerud var en typisk jord- og skogbruksbygd, med jakt og i mindre grad fiske som tilskudd til husholdningen.

Den store forandringen kom i første halvdel av 1700-tallet, da man fant drivverdige forekomster av sølvholdig blyglans og kobber i Konnerudkollen. I løpet av noen år under Det Jarlsbergske Sølvhaltige Bly- og Kobber-verk utviklet Konnerud seg til et betydelig industristed. På det meste var det ansatt ca. 350 mann ved verket. I 1777 ble grubedriften nedlagt på grunn av ulønnsomhet.

I en 20-års periode fortsatte industrivirksomheten på Konnerud. Vannfallene langs Verkenselva ble utnyttet, og det vokste opp en omfattende småindustri. Omkring 1790 var de gode tidene over. Produksjon av spiker fortsatte frem til 1855, forøvrig var det bare en mindre mølle- og sagbruks-virksomhet tilbake.

Driften av Konnerudgrubene ble gjenopptatt i flere perioder under forskjellige eiere. Selv om man fra midten av forrige århundre kunne drive på zinkblende, ble det umulig å få til noe lønnsom drift. I 1913 var det slutt.

Over alt på Konnerud finner vi minner fra denne storhetstiden ved navn som Grubegata, Malmbakken og Verkenselva. Grubene med sine berghaller ligger som et landemerke i Konnerudkollen. I marka finnes gruber og skjerp i et antall på mer enn 300, som vitner om forventninger, skuffelser og mye slit.

Tidlig på 1900-tallet ble Konnerud oppdaget som friluftsområde. Her var nok av frisk luft og uberørt natur. Det kom fart i hyttebyggingen, og serveringssteder og et hotell ble åpnet. Dette er også en del av historien, selv om det ikke ligger så langt tilbake i tiden.

For de som vil lese mer om bygdas historie, anbefaler vi: "Skogerboken", "Konnerudgrubene" av Karin Pihl og "Vi ser tilbake" av Skoger Historielag.

Kilde:

Fritid på Konnerud

SKOGER HISTORIELAG

Kranbiler – Spesialtransport
Arvid Nordal

Hauanveien 5, 3031 Drammen
Telefon: (03) 88 42 42 – Telefax: (03) 88 32 32

Vår bankforbindelse er

SKOGER
SPAREBANK

STRØMSØ – KONNERUD – ÅSKOLLEN

Tlf. 83 80 80 – 88 58 50 – 80 03 60

As Stærkebye Trykk

Postboks 49, 3051 Mjøndalen,
Telefon: 03-87 71 80 – Telefax: 03-87 32 12